

Vận dụng lý thuyết mật mã Holland giúp sinh viên chọn nghề nghiệp hiệu quả hơn

Trần Thu Hà*

*Tổ ESP, khoa Sư phạm Tiếng Anh, Đại học Ngoại ngữ, ĐHQG, Hà Nội

Received: 22/01/2024; Accepted: 25/01/2024; Published: 06/03/2024

Abstract: Holland codes, also known as Holland Occupational Themes, are a classification system developed by psychologist John L. Holland. They are used to categorize individuals' interests, personality traits, and work preferences into six broad occupational themes: R, I, A, S, E, C. The Holland codes provide a framework for understanding individuals' interests and work-related preferences. By identifying their dominant themes, individuals can explore career options that align with their strengths and values and make more informed decisions about their professional paths.

Keywords: Holland, codes, career options

1. Đặt vấn đề

Lựa chọn nghề nghiệp là một quyết định quan trọng trong cuộc sống của mỗi người. Việc tìm ra công việc phù hợp với khả năng và sở thích cá nhân không chỉ mang lại sự hài lòng và thành công trong công việc, mà còn ảnh hưởng đến chất lượng cuộc sống và hạnh phúc cá nhân. Trong quá trình tìm kiếm nghề nghiệp lý tưởng, lý thuyết mật mã Holland về sự phù hợp nghề nghiệp đã được chứng minh là một công cụ hữu ích, giúp cá nhân hiểu rõ hơn về bản thân và tìm ra con đường nghề nghiệp phù hợp.

Tuy nhiên, với sự đa dạng và phức tạp của thế giới công việc hiện đại, việc định hình và tìm ra nghề nghiệp phù hợp không phải lúc nào cũng dễ dàng. Nhiều người đối mặt với những thách thức và bối rối khi phải đưa ra quyết định này. Điều gì làm cho một người phù hợp với một công việc cụ thể? Làm thế nào để hiểu rõ hơn về bản thân và khám phá những nghề nghiệp phù hợp với khả năng và sở thích cá nhân?

Lý thuyết mật mã Holland về sự phù hợp nghề nghiệp đã trở thành một công cụ hữu ích trong việc giải quyết những thách thức này. Lý thuyết này không chỉ nhìn vào khả năng và sở thích cá nhân, mà còn xem xét mối quan hệ giữa các loại nghề nghiệp cơ bản và những đặc điểm cá nhân. Bằng cách áp dụng lý thuyết Holland, người ta có thể nhận biết được sự tương quan giữa bản thân và các lĩnh vực công việc khác nhau, từ đó tìm ra con đường nghề nghiệp phù hợp.

Trong bài viết này, chúng ta sẽ khám phá sâu hơn về lý thuyết mật mã Holland và cách nó có thể giúp chúng ta chọn nghề nghiệp một cách tinh tế và hiệu

quả. Chúng ta sẽ tìm hiểu về sáu loại nghề nghiệp cơ bản trong lý thuyết này và cách áp dụng nó vào quá trình tìm kiếm nghề nghiệp lý tưởng. Bài viết cũng sẽ cung cấp một số lời khuyên và phương pháp thực tế để áp dụng lý thuyết Holland trong việc định hình sự nghiệp của chúng ta.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Mật mã Holland

Mật mã Holland, hay còn được gọi là Holland Codes hoặc RIASEC model, là một lý thuyết về sự phù hợp nghề nghiệp được đề xuất bởi nhà tâm lý học người Mỹ - John L. Holland. Lý thuyết này cho rằng mỗi cá nhân có một hệ thống giá trị, sở thích và kỹ năng riêng, và sự phát triển nghề nghiệp hiệu quả phụ thuộc vào việc tìm ra sự phù hợp giữa các yếu tố này với yêu cầu và môi trường công việc.

Theo Holland, có sáu nhóm nghề nghiệp cơ bản, hay còn gọi là sáu mã Holland Codes: Realistic (R), Investigative (I), Artistic (A), Social (S), Enterprising (E), và Conventional (C). Mỗi nhóm nghề nghiệp tương ứng với một tập hợp các đặc điểm và sở thích cá nhân.

Nhóm Kỹ thuật Realistic (R): Những người thuộc loại này thích làm việc với công cụ, máy móc, và có kỹ năng thực hành.

Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm kỹ sư, thợ xây dựng, nông dân, thợ cơ khí, thợ làm bánh, đầu bếp, thợ máy của máy bay, thợ sơn, thợ điện, thợ làm kính, y tá điều dưỡng

Nhóm nghiên cứu Investigative (I): Những người có sở thích nghiên cứu, tò mò và thích giải quyết vấn đề.

Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm nhà khoa học,

nhà phân tích, giảng viên, nhà khảo cổ học, nhà hóa học, nhà vật lý học, nhà địa lý học, nhà sinh vật học, nhà sĩ, dược sĩ, kỹ sư phần mềm

Nhóm nghệ thuật Artistic (A): Những người có sở thích sáng tạo, tưởng tượng và thể hiện bản thân qua nghệ thuật.

Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm nghệ sĩ, nhà thiết kế, nhà văn, nghệ nhân biểu diễn, diễn viên, giáo viên dạy kịch, phóng viên, thợ chụp hình, giám đốc quảng cáo, thiết kế đồ họa, kiến trúc sư

Nhóm xã hội Social (S): Những người có sở thích giúp đỡ người khác, thông cảm và có tình yêu thương.

Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm giáo sĩ, bộ trưởng, thị trưởng, giáo sư, nhà hoạt động xã hội, thủ thư, nhà trị liệu, tư vấn viên, công tác xã hội, giáo viên, hoặc nhân viên y tế.

Nhóm quản lý Enterprising (E): Những người có tính tham vọng, khả năng thuyết phục cao và kỹ năng lãnh đạo. Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm nhân viên kinh doanh, doanh nhân, nhà quản lý, giám đốc tín dụng, nhân viên bán bảo hiểm, chủ doanh nghiệp, quản lý khách sạn, người mua bán chứng khoán, người vận động hành lang hoặc chính trị gia.

Nhóm nghiệp vụ Conventional (C): Những người có sở thích làm việc cẩn thận, có tổ chức và thích làm việc với dữ liệu hoặc con số.

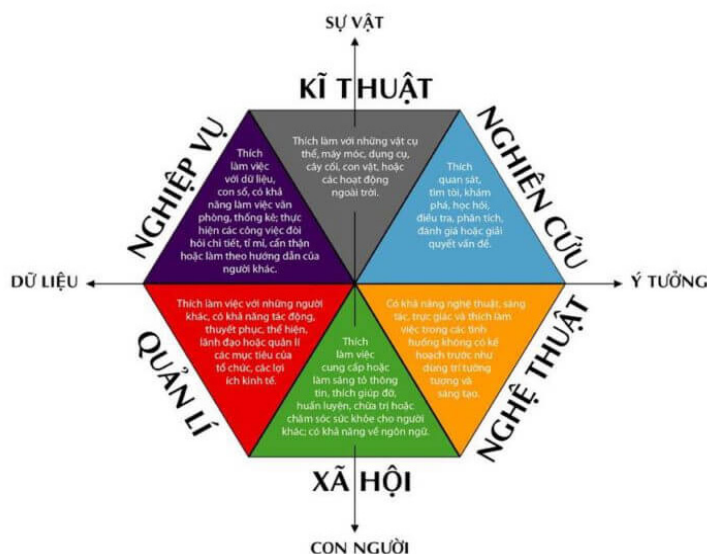
Các nghề nghiệp phù hợp bao gồm kế toán, kiểm toán viên, thanh tra xây dựng, người vận hành máy tính, thủ thư, thu ngân ở ngân hàng, thư ký pháp lý, giáo viên, quản lý hành chính, tài chính, hoặc phân tích dữ liệu.

Lý thuyết mật mã Holland giúp nhận biết sự phù hợp giữa cá nhân và nghề nghiệp bằng cách xem xét sự tương quan giữa điểm mạnh, sở thích và kỹ năng của cá nhân với yêu cầu công việc. Nó đã có ảnh hưởng lớn đến lĩnh vực tư vấn nghề nghiệp và quản lý nhân sự, giúp người ta hiểu rõ hơn về bản thân và tìm ra con đường nghề nghiệp.

2.2. Đặc điểm của mật mã Holland

Mật mã Holland được biểu thị dưới dạng một hình lục giác, với 6 đỉnh là 6 xu hướng nghề nghiệp điển hình. Những đỉnh ở càng gần nhau thể hiện rằng chúng có nhiều đặc điểm tương đồng hơn, và những đỉnh ở đối lập cho thấy đây là các xu hướng có

đặc điểm mang tính trái ngược. Mỗi xu hướng nghề nghiệp trong Mật mã Holland mô tả các nhiệm vụ và hoạt động đặc trưng thường được thực hiện trong công việc tương ứng. Bên cạnh đó, mô hình cũng liệt kê các đặc điểm cá nhân (bao gồm tính cách, giá trị, động lực, và sở thích) của những người sẽ yêu thích và phù hợp với từng công việc trong các xu hướng.

2.3. Ứng dụng của mật mã Holland vào việc chọn lựa nghề nghiệp

Lý thuyết mật mã Holland có nhiều ứng dụng trong việc lựa chọn công việc và tư vấn nghề nghiệp. Dưới đây là một số ứng dụng chính của lý thuyết mật mã Holland:

Hướng dẫn lựa chọn nghề nghiệp: có thể được sử dụng để hướng dẫn và tư vấn cá nhân trong quá trình lựa chọn nghề nghiệp. Bằng cách đánh giá sở thích, kỹ năng và giá trị cá nhân của mỗi người, người tư vấn có thể xác định các loại nghề nghiệp phù hợp với từng cá nhân và cung cấp hướng dẫn để tìm hiểu và khám phá những lĩnh vực nghề nghiệp đó.

Phát hiện sự phù hợp nghề nghiệp: có thể giúp xác định mức độ phù hợp giữa cá nhân và một loại nghề nghiệp cụ thể. Bằng cách so khớp sở thích, kỹ năng và giá trị cá nhân với yêu cầu và đặc điểm của nghề nghiệp, người ta có thể đánh giá xem một người có tiềm năng phát triển và thành công trong lĩnh vực đó hay không.

Xây dựng hướng nghiệp: có thể cung cấp một cơ sở để xây dựng hướng nghiệp cho cá nhân. Bằng cách nhìn vào các loại nghề nghiệp phù hợp với sở thích và kỹ năng của mình, mỗi người có thể tìm hiểu và khám phá các công việc và ngành nghề liên quan.

Điều này giúp họ xác định mục tiêu nghề nghiệp và kế hoạch phát triển cá nhân để đạt được mục tiêu đó.

Định hình lộ trình nghề nghiệp: có thể cung cấp một cấu trúc để định hình lộ trình nghề nghiệp. Bằng cách xác định loại nghề nghiệp chủ đạo và các loại nghề nghiệp phụ thuộc, người ta có thể xác định các bước cần thực hiện và kỹ năng cần phát triển để tiến đến mục tiêu nghề nghiệp.

Đối sánh người lao động với môi trường công việc: có thể cung cấp một khung nhìn về sự phù hợp giữa người lao động và môi trường công việc. Bằng cách đánh giá sự tương quan giữa sở thích cá nhân và yêu cầu công việc, người ta có thể định rõ những môi trường làm việc phù hợp với cá nhân và giúp họ tìm kiếm và chọn lựa các công việc phù hợp.

2.4. Một số hạn chế

Mặc dù lý thuyết mật mã Holland có nhiều ứng dụng hữu ích trong việc lựa chọn công việc, nó cũng có một số hạn chế cần được nhìn nhận. Dưới đây là một số hạn chế của nó:

Sự đơn giản và hạn chế trong phân loại: nó phân loại người dùng vào sáu loại nghề nghiệp cơ bản. Tuy nhiên, thực tế thường phức tạp hơn với rất nhiều ngành nghề và lĩnh vực công việc khác nhau. Sự đơn giản của lý thuyết có thể làm mất đi sự đa dạng và phong phú của thế giới nghề nghiệp.

Thiếu khả năng đo lường chính xác: nó dựa trên phỏng đoán và đánh giá sở thích cá nhân để xác định sự phù hợp nghề nghiệp. Tuy nhiên, việc đo lường sở thích và sự phù hợp nghề nghiệp là một quá trình phức tạp và có thể khó khăn để đo lường chính xác. Có thể có sự chênh lệch giữa sở thích và khả năng thực tế của một người trong một lĩnh vực nghề nghiệp cụ thể.

Thiếu xem xét đa chiều: nó tập trung chủ yếu vào sở thích và kỹ năng cá nhân, trong khi bỏ qua nhiều yếu tố khác quan trọng như giáo dục, kinh nghiệm, giới hạn về sức khỏe, tình hình kinh tế và các yếu tố xã hội khác. Những yếu tố này có thể ảnh hưởng đáng kể đến sự phù hợp nghề nghiệp của một người.

Sự thay đổi và phát triển của cá nhân: nó cho rằng mỗi cá nhân có xu hướng ổn định trong một hoặc hai loại nghề nghiệp chủ đạo. Tuy nhiên, trong thực tế, sở thích và kỹ năng của một người có thể thay đổi và phát triển theo thời gian. Lý thuyết Holland không đưa ra giải pháp cho những thay đổi này và có thể hạn chế khả năng thích ứng và phát triển nghề nghiệp của một người.

Môi trường công việc đa dạng: Mỗi nghề nghiệp có nhiều yếu tố và môi trường công việc khác nhau. Nó không đánh giá sự phù hợp với từng môi trường công việc cụ thể, mà chỉ tập trung vào sở thích và kỹ năng cá nhân. Điều này có thể làm mất đi một phần quan trọng của sự phù hợp công việc.

Tóm lại, lý thuyết mật mã Holland có những hạn chế và cần được sử dụng như một công cụ hỗ trợ, không phải là yếu tố duy nhất trong quá trình lựa chọn và thích ứng với công việc. Cần xem xét nhiều yếu tố khác nhau và kết hợp với thông tin và đánh giá bổ sung để đưa ra quyết định nghề nghiệp một cách toàn diện và chính xác.

3. Kết luận

Tóm lại, mật mã Holland là một công cụ hữu ích trong việc lựa chọn công việc và tư vấn nghề nghiệp. Nó cung cấp một cơ sở để hiểu và đánh giá sở thích, kỹ năng và giá trị cá nhân của mỗi người để xác định sự phù hợp với các loại nghề nghiệp khác nhau. Lý thuyết này cũng giúp xây dựng hướng nghiệp, định hình lộ trình nghề nghiệp và đối sánh người lao động với môi trường công việc.

Tuy nhiên, cần nhìn nhận rằng lý thuyết Holland cũng có những hạn chế. Sự đơn giản trong phân loại, thiếu khả năng đo lường chính xác, thiếu xem xét đa chiều, sự thay đổi và phát triển của cá nhân, và môi trường công việc đa dạng là những hạn chế cần được lưu ý. Việc lựa chọn công việc cần xem xét nhiều yếu tố khác nhau và kết hợp với thông tin và đánh giá bổ sung để đưa ra quyết định nghề nghiệp toàn diện và chính xác.

Mặc dù có những hạn chế, lý thuyết mật mã Holland vẫn là một công cụ hữu ích trong quá trình lựa chọn công việc và tư vấn nghề nghiệp. Kết hợp với các phương pháp và công cụ khác, nó có thể giúp cá nhân hiểu rõ hơn về sở thích và khả năng của mình và tìm kiếm những công việc phù hợp với mục tiêu nghề nghiệp của mình.

Tài liệu tham khảo

1. Holland, J. (1985). *Making Vocational Choices: A Theory of Vocational Personalities and Work Environments*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc. <https://www.act.org/>
2. Prediger, D., Swaney, K. (2004). Work Task Dimensions Underlying the World of Work: Research Results for Diverse Occupational Database. *Journal of Career Assessment*, 12(4), 440-459. https://www.act.org/content/dam/act/unsecured/documents/interest_inventory.pdf